

NECİP FAZIL KISAKÜREK'İN BAŞMAKALELERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Fevzi YETKİN¹

Şair, yazar ve düşünür Necip Fazıl Kısakürek'in *Başmakalelerim* adlı üç ciltten oluşan eseri onun fikirlerinin anlaşılması açısından önemli bir kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yazımızda onun bu üç ciltlik eserinin geniş bir değerlendirmesini yapacağız. Yerleşik biyografik bilgilerde eksik kaldığını düşündüğümüz insanî yanlarını, dünya görüşünün ince çizgilerini ve siyasal bakışını daha fazla irdeleme fırsatı veren bu eserinden hareketle Necip Fazıl'ı *Büyük Doğu Gazetesi*, *Büyük Doğu Dergisi*, *Son Posta Gazetesi* ve *Yeni İstiklal Gazetesi*'nde kaleme aldığı makalelerin ışığında bir daha incelemiş olacağız.

Başmakalelerim birinci ciltteki *Büyük Doğu Gazetesi*'nde yer alan 25 Kasım 1951 tarihli makaleyle başlayarak üçüncü ciltteki *Büyük Doğu Dergisi*'nde yayınlanmış 5 Haziran 1978 tarihli makalesiyle son bulur. Bazı kaynaklarda belirtildiği gibi makaleler sadece *Büyük Doğu Dergisi*'nden değil *Büyük Doğu Gazetesi*, *Son Posta Gazetesi* ve *Yeni İstiklal Gazetesi*'nin de içerisinde bulunduğu dergi ve gazetelerden seçilmiştir. 1951-1978 yılları arasındaki makaleler bilhassa *Büyük Doğu Dergisi* ve *Büyük Doğu Gazetesi*'ndekiler o gün veya o haftanın gündemini teşkil eden konular ve baş meseleler etrafında kaleme alınmıştır. Kaleme alındığı tarihî dönem ve özellikle Necip Fazıl - Adnan Menderes ilişkisi düşünüldüğünde makaleler ayrı bir önem kazanmaktadır. 1960 ihtilâlinde zindana 74 kilo olarak girip oradan 57 kilo çıkan Necip Fazıl, ferdiyetine tam kapanmakla cemiyete tam açılmanın yol ayrımında, dış şartların bütün olumsuzluğuna rağmen kendini bulur bulmaz, *Yeni İstiklal Gazetesi*'nde makalelerine yeniden başlamış, ardından da *Büyük Doğu*'yu tekrar çıkarmıştır.

Başmakalelerim-1'in ilk basım yılı

BAŞMAKALELERİM

¹Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans Mezunlu; Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni fyetkin2009@gmail.com.

1990'dır. İncelediğimiz 4. basım olup Mart 2013'te neşredilmiştir. Toplam 120 makale bulunan kitap 304 sayfadır.

Başmakalelerim-1'deki 120 makalenin 106'sı *Büyük Doğu Gazetesi*'nde yer alan 25 Kasım 1951, sayı 10 ve 3 Mayıs 1956, sayı 35 arasındaki makalelerdir. *Büyük Doğu Dergisi*'nde yer alan makaleler kitabın 214-257. sayfaları arasında yer alan "Heyhat ki, Menderes Son Ümidimiz"/214; "Milletçe Ağlıyoruz"/218; "Artık Rahmeyle Sevgilim"/221; "Sana Söylüyoruz"/223; "Muhalefette Haysiyet"/227; "Dünya ve Biz"/231; "Dâvaların Dâvası"/234; "Bir İktisat Kongresi İstiyoruz"/237; "İstedığımız Kongre"/241; "Bir Zamanlar ve Şimdi"/245; "Üçüncü Dünya Harbi ve Türkiye"/247; "Meydan Ruhçularındır"/249; "İhtilâl Hükümeti"/252; "Gurur"/255; "Tünelden Çıktık"/258 olmak üzere 14 makaledir. Bu 14 makale *Büyük Doğu Dergisi*'nin 7 Mayıs 1954 tarihli 1. ve aynı derginin 9 Temmuz 1954 tarihli 10. sayıları arasındaki nüshalarında yer almıştır.

Menderes adının başlıklarda bulunma sayısı ile yazı dizilerini gösterir iki tabloyu aşağıda sizlerle paylaşıyoruz. Ayrıca *Başmakalelerim-1* sayfa 28'deki "Hep'çi Olunuz Muhterem Başvekil" ve sayfa 283'teki "Başvekil İran Yolunda" adlı makaleleri de doğrudan Adnan Menderes'e hitaben yazılmıştır. Bu da bu ciltteki makalelerin 1/6'sının doğrudan Menderes'e hitaben ya da onu konu alarak yazıldığını gösterir. Bunun yanı sıra içerisinde Menderes'ten bahseden ve ona hitap edilmiş başka yazılarla da karşılaşırız.

Menderes Adını Başlıklarda Gösterir Tablo:

Kitap Adı	Makale Adı / Sayfası
<i>Başmakalelerim-1</i>	Menderes'e Üç Mektup: 1/10; Menderes'e Üç Mektup: 2/13; Menderes'e Üç Mektup: 3/15; Benim Neslim veya Saman Ekmeği Nesli: 1/100; Benim Neslim veya Saman Ekmeği Nesli: 2/103; Benim Neslim veya Saman Ekmeği Nesli: 3/106; Benim Neslim veya Saman Ekmeği Nesli: 4/110; Politika: Onlarca/160; Politika: Bence/162; Politika: Tarihimiz Boyunca/164; Basınımıza Dair Rapor: 1/178; Basınımıza Dair Rapor: 2/180; Basınımıza Dair Rapor: 3/183; Basınımıza Dair Rapor: 4/185; Basınımıza Dair Rapor: 5/188; Basınımıza Dair Rapor: 6/190; Komünizma: Bunlar Kimdir? 1/194; Komünizma: Bunlar Kimdir? 2/197; Komünizma: Bunlar Kimdir? 3/200
<i>Başmakalelerim-2</i>	Adnan Menderes'e Hitap - 1/5; Adnan Menderes'e Hitap - 2/8; Adnan Menderes'e Hitap - 3/11
<i>Başmakalelerim-3</i>	Tahlil - 1/30; Tahlil - 2/34

² Necip Fazıl Kısakürek, *Başmakalelerim-1*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 2013.

Yazarın bir yerde kendisinin de dediği gibi devletle tamamen bağısız bir yayın organı çıkartmak ya da devlete rağmen yazmak pek mümkün değildir: *“Yukarıda sayılan yayın vasıtalarının kadrolaştırdığı, roman, şiir, piyes, hikâye, tenkid, tetkik, siyaset, ilim, fikir, haber, röportaj vesaire gibi bütün ifade neveleri, nesirlerinden evvel kendi kendilerini devlete tasdik ettirmek ve neşir ehliyet ve liyakatini alâkalı devlet teşekkülü marifetiyle hüccetlendirmek mükellefiyeti altındadır.”*³ Ancak Necip Fazıl'ın sadece devletle olan bağı güçlendirmek ya da siyasi güce yaranmak gayesi güttüğünü düşünmek bizi büyük bir yanılgıya sürükler. Necip Fazıl, Adnan Menderes'i bir kurtuluş olarak görmüş bunu da makalelerinde peyderpey dile getirmiştir.

Necip Fazıl'ın düşünce yazılarını kaleme alış şekli ve düşüncesini aşağıda alıntıladığımız metin daha somut olarak göz önüne sermektedir:

“Tek tek içimizi ve kitle halinde müdürler kadromuzu, nefsimize yarım saat uyku ve bir dilim ekmek fazlasını bile haram edercesine, her türlü şahsîlikten uzak ve yalnız içtimaîliğe bağlı, müthiş bir (aksiyon) ruhu etrafında tamamladıktan sonra, dış vasıtalar...”

*Dış vasıtaların başında, bütün şubeleriyle güzel sanatlar (bilhassa edebiyat, tiyatro, sinema), yayın yolları (gazete, mecmua, kitap), telkin kürsüleri (konferans, vaaz, sohbet), kültür teşekkülleri (her köşede bir kulüp) ve İslâm sermayesine yön ve hareket verici mihraklar...”*⁴

İncelediğimiz bu üç ciltlik eserde kaleme alınan yazı serileri de vardır. Necip Fazıl'ın makalelerde hangi konular üstünde durduğunu daha iyi analiz edebilmek açısından önem arz eden yazı serilerini aşağıda tablo halinde veriyoruz:

³ Necip Fazıl Kısakürek, *İdeocycya Örgüsü*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 2014, s. 343.

⁴ a.g.e., s. 201.

Yazı Serileri Tablosu:

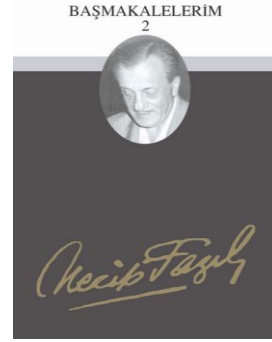
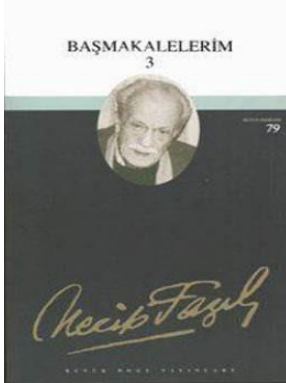
Kitap Adı	Makale Adı / Sayfası
<i>Başmakalelerim-1</i>	Menderes'e Üç Mektup: 1/10; Menderes'e Üç Mektup: 2/13; Menderes'e Üç Mektup: 3/15; Benim Neslim veya Saman Ekmeği Nesli: 1/100; Benim Neslim veya Saman Ekmeği Nesli: 2/103; Benim Neslim veya Saman Ekmeği Nesli: 3/106; Benim Neslim veya Saman Ekmeği Nesli: 4/110; Politika: Onlarca/160; Politika: Bence/162; Politika: Tarihimiz Boyunca/164; Basınımıza Dair Rapor: 1/178; Basınımıza Dair Rapor: 2/180; Basınımıza Dair Rapor: 3/183; Basınımıza Dair Rapor: 4/185; Basınımıza Dair Rapor: 5/188; Basınımıza Dair Rapor: 6/190; Komünizma: Bunlar Kimdir? 1/194; Komünizma: Bunlar Kimdir? 2/197; Komünizma: Bunlar Kimdir? 3/200
<i>Başmakalelerim-2</i>	Adnan Menderes'e Hitap - 1/5; Adnan Menderes'e Hitap - 2/8; Adnan Menderes'e Hitap - 3/11
<i>Başmakalelerim-3</i>	Tahlil - 1/30; Tahlil - 2/34

*Başmakalelerim-2*⁵'nin ilk basım yılı 1995'tir. Elimizdeki 4. basım olup Ocak 2014'te neşredilmiştir. Toplam 113 makale bulunan kitap 304 sayfadır.

Başmakalelerim-2'deki 113 makalenin 28'i *Büyük Doğu Gazetesi*'nde yer alan 7 Mayıs 1956, sayı 36 ve 2 Temmuz 1956, sayı 90 arasındaki makalelerdir ve kitapta 5-68 sayfaları arasında bulunmaktadır. *Büyük Doğu Dergisi*'nde yer alan 29 makale kitabın 69-160 sayfaları arasında yer alan 6 Mart 1959, sayı 1 ve 16 Ekim 1959, sayı 33 arasındaki makalelerdir. *Son Posta Gazetesi*'nden ise 56 makale yer alır ve kitabın 161-300 sayfaları arasındadır. Bu 56 makale *Son Posta Gazetesi*'nin 10 Ocak 1962 ve 27 Nisan 1962 tarihleri arasındaki sayıları arasından seçilmiştir.

*Başmakalelerim-3*⁶'ün ilk basım yılı 1995'tir. Elimizdeki 4. Basım olup Ocak 2014'te neşredilmiştir. Toplam 99 makale bulunan kitap 308 sayfadır.

Başmakalelerim-3'teki 99 makalenin 30'u *Son Posta Gazetesi*'nde yer alan 28

⁵ Necip Fazıl Kısakürek, *Başmakalelerim-2*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 2014.

⁶ Necip Fazıl Kısakürek, *Başmakalelerim-3*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 2014.

Nisan 1962 ve 12 Haziran 1962 tarihleri arasındaki makalelerdir ve kitapta 5-79 sayfaları arasında bulunmaktadır. *Yeni İstiklal Gazetesi*'nde yer alan 2 yazı kitabın 80-86 sayfaları arasında yer alan 6 Şubat 1963 ve 2 Mart 1963 tarihli makalelerdir. *Büyük Doğu Dergisi*'nde yer alan 67 yazı da kitabın 87-303 sayfaları arasındadır. Bu 67 makale *Büyük Doğu Dergisi*'nin 30 Eylül 1964, sayı 1 ve 5 Haziran 1978, sayı 5 tarihleri arasındaki sayıları arasından seçilmiştir.

Şimdiye kadar ki kısımda eserlerin daha çok istatistikî ve künye bilgileri üzerinde durduk. Necip Fazıl Kısakürek'in *Başmakalelerim* adlı üç ciltten oluşan eseri günün siyasî olaylarına bakışından tutun da eğitim ve sanata geniş bir yelpazeyi kaplayan makaleler içeriyor. İncelememizin bundan sonraki kısmında her ciltten yaptığımız alıntılarla hem okuyucunun esere aşinalığını da sağlamış olacağız hem de tablolardaki bilgileri daha somut bir hale getirmeye çalışacağız.

Menderes hakkında kaleme aldığı makalelerden biriyle Necip Fazıl'ın devrin Başvekiline bakışını daha iyi anlayabileceğimiz kanaatindeyim:

"Türk milletini temsil kürsüsünden evvelki gün yükselttiğiniz ses, beni kendimden geçirdi. Memnuluk, bahtiyarlık, zevk, tahassüs; bunlar bir takım pörsük kelimeler... Memnun olmadım; Türk tarihiyle beraber müebbet kürek cezasına çarpılmış ve içinde yıllardır oturduğu hücresinin karanlığından gözleri ışıktaki görmez olmuş bir mahkûma, birdenbire zindan kapılarının açılması gibi bir şey hissettim.

Hele bu azîm tecellinin, bir kaç gün evvel bu sütunlarda size yükselttiğim hitabın hemen arkasından ve tam da çehrenizi belirtmeniz hususunda ettiğim davetin peşinden vâki oluşu, ismine tesadüf dedikleri ilâhî hikmet bakımından beni büsbütün hayranlığa boğdu."

Necip Fazıl'ın bir eser oluşturmak ile ilgili düşünceleriyle onun bu eseri de vücuda getirirken hangi temellere dayandığını görebiliriz:

"Eser vermenin ilk şartı çile çekmektir. Tohum çatlarken ve hayvan doğarken, belli başlı birer oluş çilesi içindedir. Kaldı ki, insan..."

Çile çekebilmenin ilk şartı de eseri benimsemektir. Eser benimsenmeyince çekilecek hiçbir ıstırap kalmaz. Kuru odun, tomurcuk; katır da yavru çilesi çeker mi hiç?"⁸

⁷ Necip Fazıl Kısakürek, *Başmakalelerim-1*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 2013, s. 5.

⁸ a.g.e., s. 24.

Günün meselelerine kafa yorarken çok geniş bir perspektiften baktığını görürüz. *Başmakalelerim-1*'den son alıntımızdan da bu sonuca varabiliriz:

“İktisadî savaş dediğimiz hamle, iktisadî, harsî, terbiyevî, ruhî ve fennî olarak beş köşelidir. İşte bu hamleyi bekliyor ve istiyoruz. Tedricen ve kapı kapı gümrüklerimizi kapatmak, en fena cinsten bile olsa içeride imâlî kabil şeyleri kullanmaya herkesi mecbur etmek; paralara, iskambil kağıtlarına, matbaa mürekkeplerine kadar hünerine mahkûm yaşadığımız ve kölesi olmaktan pek mes’ut geçindiğimiz garbın karşısına aynı kabiliyetleri vaad edici bir davranışla çıkmak... Biricik dâva, Prens Hamlet’in “olmak veya olmamak” diye vasıflandırdığı tek hayat meselesi budur.”⁹

Büyük Doğu Dergisi 31 Temmuz 1959 tarihindeki 22. sayısında da yer alan “Palyaço” adlı makalesinde Necip Fazıl’ın komedi/komiklik hakkındaki görüşleri de dikkate değer:

“Filozof (Bergson)un “Gülmek” isimli eserini okuyanlar, güldürücünün her zaman eğlendirici veya hoş a gidici olmadığını bilirler. Bu sırrı, herkesten daha iyi (Şarlo) anlamıştır. Gülmek hissini daima tezatlardan ve nisbetsizliklerden alırız. Garplının, patlıcan burunlu, faraş ağızlı suratı ressam paletinden fazla renk taşıyan palyaçosu da (komik)lik unsurunu, hakiki insan çehresiyle kendi yüzü arasında, kaba şekilde mübalağalandırılmış nisbetsizliklere borçludur. Demek ki, palyaço, her şeyden evvel bir nisbetsizlik ifadesi...

O halde bunlar, kendi sefil ve komik asıllarına göre, özendikleri dramatik edatlar yüzünden, dünyanın en gülünç palyaçolarıdır.”¹⁰

Necip Fazıl’ın yazı dizisi olarak kaleme aldığı ve aynı zamanda birçok kez konu olarak işlediği Komünizma karşıtlığı ve buna karşı tavır alış hakkında aşağıdaki alıntının faydalı olacağı kanaatindeyim:

“Biz, bu gazetenin mütevazî çatısı altındakiler, bir devlet değiliz, hatta ve çok şükür devletlû gazetelerden de değiliz. Sadece, her biri, hükümeti ve milliyetiyle beraber Türk devletinin gerçek hisse senedini ve Türk cemiyetinin manevî yükünü taşıyan, bir bakıma, gayet âciz, bir bakıma son derece kuvvetli fertleriz. Böyleyken, bir ân için kendimizde kudret bulsak, kuruların yanında bazı yaşların da yanmasına katlanarak, bu memlekette Komünizma basillerinin, gazeteleri, dergileri, broşürleri, kitapları, kitap evleri, resimleri, atölyeleri, filmleri, stüdyoları, tiyatroları, rejisörleri, dersaneleri, kürsüleri, tavır ve eda markaları, dil ve ağız damgalarıyla ne türlü yuvalarında ve bir anda bastırılacağını gösterebiliriz.”¹¹

⁹ a.g.e., s. 293-294.

¹⁰ Necip Fazıl Kısakürek, *Başmakalelerim-2*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 2014, s. 127.

¹¹ a.g.e., s. 253.

Aynı konudaki bir makalesi:

"Vaktiyle bir gazetede çıkmış şu satırları dikkat ve ibretle okuyacak olursanız hayretinizden dilinizi ısırırsınız:

<<Moskova emrindeki gizli Türk (Polit-Büro)sü, bu faaliyeti üzerine Reşad Şemseddin Sireri "adem"e mahkum etmek, komünistlerce etrafındaki her alâka ve hamleyi körletip onu silmek, iptal etmek, hiçleştirmektir. Bir adamın sesini ve davasını cepheden tahrip edemeyince, arkadan ve için için bu sesi ve dâvayı akamet ve alâkasızlığa uğratmaktan ibaret hain bir metod...

Nitekim Necip Fazıl Kısakürek de (Polit-Büro)nun bu mânada ademe mahkum ettiği başlıca şahsiyetlerden biridir; ve günü gelince, ona, sanat, tiyatro ve fikir sahalarında kurulan tuzaklar gösterilecek ve bundan en fazla Necip Fazıl hayrete düşecektir.>>"¹²

Necip Fazıl'ın "Vebâlı Adam ve Kubbe" adlı makalede yazdıkları zorluklara rağmen takındığı tavrı anlamak için önemli bir vesikadır:

"Yolumu, 1961 sonunda, hapisten çıkarken kalbime yazmıştım: Çocukların taş attığı sapanları gibi bir şekil... Biri, kuyunun dibini, öbürü kulenin tepesini gösteren iki uç... Bütün şehir yıkılsa sesinin gelmeyeceği kuyu; ferdiyetine tam kapanış ve dudaklarını tam kapayış... Tepesinden gök gürültülerinin yayınlanacağı kule ise, cemiyete tüm açılış ve çılgılığı tam koparış... Ya her şeyden büsbütün el etek çekeceğim, yahut her şeye topyekûn el uzatacağım..."¹³

Necip Fazıl'ın hayatta üslendiği rolün bedeli karşılığında takınılan tavra eleştirisi hakkında aşağıda örnek teşkil edecek bir alıntı:

"Bir devirde "Tek mısraı bir millete şeref vermeğe yeter!" dedikleri şair, müslüman olduğu ve onu kâinatın tek nizamı diye ilân ettiği için okuma kitaplarından çıkarılmış, (Komedi Fransez)je kadar intikal eden piyeslerine rağmen tiyatrodan kovulmuştur. Parasıyla ekmek alabilmesi için de bakkalın, ya anlayışlı Müslüman, yahut -ne acı- Hristiyan olması lâzımdır."¹⁴

Memlekette ve her sahada kurtuluş olarak gördüğü İslâmiyet ve gerçek Türklük kutbuna yönelmek onun satırlarına şu şekilde yansımıştır:

"(...) Memleketimde, benim ruh köküme bağlı tek parti, tek gazete, tek tiyatro, tek mektep ve bütün bunlarla beyni dağlı tek politikacı, tek fikirci, tek profesör bulunduğu inanmıyorum! Yarın, komünizma urunu temizledikten sonra hürriyet ve demokrasi

¹² a.g.e., s. 265.

¹³ Necip Fazıl Kısakürek, *Başmakalelerim-3*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 2014, s. 80.

¹⁴ a.g.e., s. 154.

---

dünyasının Türke hayat hakkı taniyacağına ve onu boş yere boşlukta mekân işgal etme hassası içinde bırakacağına inanmıyorum! Ve bütün bu inanmayışların tez cephesi olan İslâmiyet ve gerçek Türklük kutbuna yönelmedikçe, memlekette ve her sahada umumî iflâstan başka bir netice devşirilebileceğine inanmıyorum!”¹⁵

Biz bu inceleme sırasında Necip Fazıl Kısakürek'in *Başmakalelerim* adlı üç ciltten oluşan eserini okuyucunun merak duygusunu uyandıracak ve sonraki araştırma/incelemelelerde istifade edilecek şekilde veriler kullanarak ele almaya çalıştık. Meramımız, üzerinde çok durulmadığını düşündüğümüz bu eserle ilgili hem dikkat çekmek hem de herhangi bir vesileyle araştırma ihtiyacı duyanlara rehberlik edecek bir kompozisyon oluşturmaktı. Amacımıza ulaşabilirsek kendimizi bahtiyar sayarız.

Kaynaklar:

KISAKÜREK, Necip Fazıl (2013), *Başmakalelerim-1*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul.

KISAKÜREK, Necip Fazıl (2014), *Başmakalelerim-2*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul.

KISAKÜREK, Necip Fazıl (2014), *Başmakalelerim-3*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul, 2014.

KISAKÜREK, Necip Fazıl (2014), *İdeolocya Örgüsü*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul.

---

¹⁵ a.g.e., s. 206.